

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania Z. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 1 grudnia 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę
240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił Z.G. prawa do emerytury, bowiem ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz nie osiągnął wieku 60 lat.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji, powołując się na brak możliwości zdobycia zaświadczenia, bowiem zakład, w którym pracował w warunkach szczególnych już nie istnieje. Wskazał, że

wykonywał remonty i naprawy samochodów ciężarowych w kanałach. Miał styczność z substancjami toksycznymi, a w tym zakresie wskazał świadków.

Wyrokiem z 18 grudnia 2018 r., sygn. akt X U (...), Sąd Okręgowy w P. oddalił odwołanie, stojąc na stanowisku, że ubezpieczony nie udowodnił, iż spełniał wszystkie warunki przewidziane w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach – do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W apelacji ubezpieczony nie zgodził się z argumentacją Sądu Okręgowego w P. i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury w warunkach szczególnych z dniem 1 sierpnia 2017 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 25 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację uznając ją za bezzasadną. Biorąc pod uwagę stan faktyczny i prawny sprawy, Sąd odwoławczy uznał, że ubezpieczony Z. G. nie spełnia przesłanek do emerytury według art. 184 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W piśmie z 30 lipca 2019 r. stanowiącym skargę kasacyjną, skarżący zaskarża w całości wyrok z 25 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...) Sądu Apelacyjnego w (...), zarzucając wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze polegające na niewłaściwym zastosowaniu; art. 108 ust. 1 ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej w związku z § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin polegające na ich niezastosowaniu. Ponadto skarżący zarzucił wyrokowi

drugiej instancji naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. Skarżący wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdząc, że jest oczywiście uzasadniona (przytoczona w skardze argumentacja faktyczna i prawna). Skarżący wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a jeżeli podstawa naruszenia prawa materialnego okaże się oczywiście uzasadniona – orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury. Ponadto skarżący wnosi o zasądzenie na rzecz odwołującego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W piśmie z dnia 29 sierpnia 2019 r. będącym odpowiedzią na skargę kasacyjną, organ rentowy nie zgadza się z jej argumentami oraz wnosi o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania albo oddalenie skargi kasacyjnej w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa radcowskiego za postępowanie kasacyjne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Według art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jednocześnie w art. 398³ § 3 k.p.c. stwierdzono, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, lecz także wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście występuje. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób

oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531 i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, o tyle dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Stwierdzenie, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej „rozporządzenie”) nie budzi wątpliwości judykatury (np. wyroki Sądu Najwyższego: z 24 marca 2009 r., I PK 194/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 281; z 4 lipca 2013 r., II UK 413/12, LEX nr 1350310; z 11 kwietnia 2018 r., II UK 20/17, LEX nr 2509633; z 27 czerwca 2018 r., I UK 168/17, LEX nr 2565795). Jednocześnie dostrzeżono,

że incydentalne (sporadyczne), uboczne i krótkotrwałe - w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach - wykonywanie czynności w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, nie stanowi podstawy do wyłączenia ich wykonywania z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310 oraz z 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 86). Zaklasyfikowanie konkretnej pracy jako zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaga dokonania ustalenia czy w okolicznościach konkretnej sprawy faktycznie miało miejsce świadczenie pracy w warunkach uciążliwych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. O ile judykatura dostrzega możliwość wykonywania przy tym czynności poza narażeniem na czynniki szkodliwe, to – jak podkreślano – powinny być to sytuacje incydentalne, bez znaczenia dla danej pracy i krótkotrwałe. Przytoczony wyjątek nie może mieć zastosowania, kiedy przerwy w narażeniu na czynniki ryzyka są regularne i immanentnie związane z procesem pracy.

W sprawie klasyfikacji prawnej prac wykonywanych w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (poz. 16, działu XVI, wykazu A załącznika do rozporządzenia jako zatrudnienia w szczególnych okolicznościach, Sąd Najwyższy zajmował stanowisko kilkakrotnie. W okolicznościach sprawy zakończonej wyrokiem z 11 kwietnia 2018 r., II UK 20/17 (LEX nr 2509633) ustalono, że w warsztacie nie występowała specjalizacja napraw (demontaż-montaż elementów podwozi oraz naprawa zdemontowanych już elementów), a to oznaczało, że po demontażu uszkodzonego elementu (urządzenia) pojazdu, co w większości przypadków, a zatem nie zawsze - wymagało pracy w kanale remontowym, same czynności naprawcze były wykonywane na stole monterskim w warsztacie. Po wykonaniu naprawy lub wymianie uszkodzonego elementu był on montowany w kanale remontowym. W opisywanej sprawie Sąd Najwyższy stwierdził, że ubezpieczony wykonywał prace naprawcze i serwisowe pojazdów samochodowych zarówno w kanale remontowym jak i poza nim, a zatem nie pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Podobnie w wyroku z 24 lutego 2015 r., II UK 121/14 (LEX nr 1659236) potwierdzono, że zbyteczne byłoby prowadzenie

dalszego postępowania dowodowego, skoro sam ubezpieczony "twierdził, że jedynie 70-80% prac wykonywał w kanałach remontowych". W postanowieniu z 18 lutego 2014 r., III UK 129/13 stwierdzono, że „praca w kanałach” jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze w zakładach remontowych, gdzie występuje podział specjalistyczny prac między brygady remontowo-naprawcze i nie występuje jeżeli mechanicy wykonywali prace zarówno w kanałach remontowych jak i poza nimi, przy czym, nie było w tym zakresie żadnego (formalnego lub nawet nieformalnego) podziału i każdy z mechaników wykonywał pracę taką, jaką aktualnie - stosownie do potrzeb pracodawcy. Sąd wskazał wówczas, że jeżeli pracownik - w ramach czasu pracy obowiązującego go na danym stanowisku - świadczył pracę zarówno w kanale remontowym, jak i na zewnątrz stacji obsługi pojazdów, na "poziomie zero" i wewnątrz samochodów (w kabinie kierowcy), to praca w kanałach remontowych nie była mu powierzona stale i wyłącznie, niezależnie od tego, czy pracę w kanale wykonywał w wymiarze 6-7 godzin w ciągu 8-godzinnej dniówki roboczej. W ten sposób Sąd Najwyższy potwierdził wykładnię dokonaną wyrokiem z 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07 (OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290), a której trafność należy potwierdzić również w rozpoznawanym przypadku.

Przenosząc dotychczasowe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, należy wskazać, że wykładnia przepisów dotyczących warunków zakwalifikowania jako pracy w warunkach szczególnych czynności wykonywanych przez pracowników w kanałach remontowych jest powszechnie przyjęta w orzecznictwie i została uwzględniona przez Sąd drugiej instancji w skarżonym wyroku. Z tego powodu nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia, że skarga może być uznana za oczywiście uzasadnioną. Skarżący nie kwestionuje ustalenia, że spędzał w kanale remontowym ok. 80% czasu pracy, zaś poza nim dokonywał demontażu kół, napraw układu hamulcowego, wymiany akumulatorów, łożysk czy wreszcie częściowo naprawy silników. We wniosku oceniono jedynie, że te czynności miały charakter marginalny, choć przyznano jednocześnie, że były one immanentnie związane z naprawami wykonywanymi w kanale (skarga, s. 6). Brak skutecznego podważenia w postępowaniu kasacyjnym wskazanych ustaleń faktycznych Sądu odwoławczego, według których w spornym okresie, poza pracą w kanale remontowym, skarżący wykonywał także istotne, a nie "sporadyczne", prace

związane z naprawą i obsługą techniczną (eksploatacyjną) pojazdów samochodowych poza kanałem remontowym, uprawniało stwierdzenie, że skarżący nie pracował stale i w pełnym wymiarze w warunkach wymienionych w poz. 16, działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Tymczasem w rozpoznawanej skardze nie tylko nie wykazano, iż skarga jest oczywiście uzasadniona, lecz również tego, że doszło do jakiegokolwiek naruszenia przepisów przez Sąd drugiej instancji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., postanowił odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 265 ze zm.) zasądza się od odwołującego na rzecz organu rentowego kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.